

SPIS TREŚCI

OD AUTORA 9

ROZDZIAŁ I POWSTANIE I ROZWÓJ SOCJOLOGII 13

1. Źródła wiedzy o społeczeństwie	13
1.1. Wiedza prehistoryczna socjologii	14
1.2.. Wiedza naukowa	16
2. Powstanie socjologii	18
2.1. Polska myśl socjologiczna	23
3. Problemy i podstawy życia społecznego i edukacji	26
4. Przedmiot, działy i funkcje socjologii	35
5. Wybrane nurty współczesnej socjologii	40
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	42
Literatura	43

ROZDZIAŁ II PRZEDMIOT I WYBRANE PROBLEMY SOCJOLOGII EDUKACJI

.....44

1. Narodziny socjologii edukacji	44
2. Człowiek w społeczeństwie edukacji	55
3. Teorie socjologiczne a edukacja	60
4. Ciągłość i przemienność edukacji	72
5. Podstawowe pojęcia socjologii edukacji	73
5.1. Postawy społeczne	74
5.2.. Rola społeczna	78
5.3. Socjalizacja i wychowanie	79
5.4. Zbiorowość społeczna	83
5.5. Instytucje społeczne	85
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	86
Literatura	87

ROZDZIAŁ III DZIAŁANIA I ZACHOWANIA MŁODZIEŻY 88

1. Działanie i zachowanie społeczne	88
2. Wybrane teorie zachowań i działań młodzieży	91
2.1. Młodzież jako psychofizyczny nośnik cech	93
2.2. Młodzież jako grupa kulturowa	94
2.3. Młodzież jako podmiot i przedmiot działań	97
2.4. Młodzież jako globalna zbiorowość w ujęciu socjoglobalistyki	100
3. Środowisko społeczne jako przestrzeń działań	102
3.1. Środowisko naturalne człowieka	103
3.2. Środowisko społeczne	104
3.3. Środowisko wychowawcze	106
4. Pozycja i status społeczny młodzieży	108
4.1. Stratyfikacja społeczna młodzieży	109
4.2. Podmiotowe cechy wartości młodzieży	110
4.3. Identyfikacja i tożsamość społeczna młodzieży	112
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	115
Literatura	115

ROZDZIAŁ IV KSZTAŁTOWANIE OSOBOWOŚCI SPOŁECZNEJ 116

1. Pojęcie osobowości. Kształtowanie się osobowości	116
2. Elementy składowe osobowości	119

3. Typy osobowości .	121
4. Rozwój osobowości dzieci na przełomie okresu przedszkolnego i szkolnego	122
5. Kształtowanie się osobowości w okresie dorastania	124
6. Strukturalne uwarunkowania osobowości	125
7. Działania społeczne i jego przejawy	126
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	136
Literatura	137

ROZDZIAŁ V SOCJOLOGICZNE ASPEKTY INTERAKCJI

I SOCJALIZACJA MŁODZIEŻY	139
1. Interakcja społeczna i jej rozumienie	139
2. Teorie interakcji społecznej	140
2.1. Interakcjonizm symboliczny	140
2.2. Podejście dramaturgiczne	141
2.3. Podejście etnometodologiczne	143
2.4. Teoria wymiany społecznej	143
3. Rodzaje interakcji	144
4. Socjalizacja i jej interakcje	146
4.1. Pojęcie socjalizacji	146
4.2. Teorie socjalizacji	149
4.3. Rodzaje socjalizacji	152
5. Czynniki socjalizacji	159
5.1. Rodzina	159
5.2. Szkoła	160
5.3. Grupy rówieśnicze	161
5.4. Środki masowego oddziaływania	161
6. Rola procesów socjalizacyjnych w rozwoju osobowości	163
7. Socjalizacja w ciągu całego życia	167
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	172
Literatura	172

ROZDZIAŁ VI SYSTEM EDUKACJI - JEGO TWORZENIE I WDRAŻANIE

174		
1.Pojęcie systemu wychowania	175	
2.Typologia systemów edukacyjnych	177	
3.Struktura systemu edukacji	180	
4.Socjotechnika edukacji w systemie szkoły		182
5.Fazy wdrażania systemu	185	
5.1.Faza preparacji	186	
5.1.1.Stadium orientacji o systemie	187	
5.1.2.Stadium podjęcia decyzji o wdrażaniu systemu		188
5.1.3.Stadium rozdziału celów i zadań wdrożeniowych		190
5.1.4.Stadium łączenia celów i zadań w hierarchii organizacyjnej	191	
5.1.5.Stadium tworzenia struktur informacyjnych systemu		191
5.2.Faza wykonania wdrożenia	192	
5.2.1.Faza działań systemu	193	
5.2.2.Funkcjonowanie szkoły w sytuacjach wychowawczych		194
5.2.3.Sytuacje innowacyjne	194	
5.2.4.Sposoby pokonywania sytuacji trudnych	194	

5.2.5.Ogólne dyrektywy sprawnego działania	196
5.3.Faza kontroli i oceny - controlling	197
5.3.1.Controlling preparacja	200
5.3.2.Controlling wdrażania i realizacji	201
6.Zasady wdrażania systemu wychowawczego	203
6.1.Zasady prakseologiczne	204
6.2.Zasady pedagogiczne	206
6.3.Zasady socjologiczne	207
6.4.Zasady socjotechniczne	210
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	212
Literatura.....	212

ROZDZIAŁ VII SZANSE I PROBLEMY MIKROEDUKACJI W SZKOLE 214

1.Rozumienie i odmiany organizacji	215
2.Szkoła w systemie organizacji edukacji	220
2.1.Szkoła jako agencja	220
2.2.Szkoła jako organizacja	220
2.3.Szkoła jako struktura społeczna	222
2.4.Szkoła jako instytucja	226
3.Mikrosystemy edukacyjne w szkole	227
3.1.Szkoły społeczne i alternatywne	227
3.2.Wychowanie integratywne	236
3.3.Szkoły środowiskowe	237
3.4.Szkoły ekologiczne	240
3.5.Szkoła jakościowej transgresji	246
4.Koncepcje mikrosystemu	248
4.1.Koncepcja mikrosystemu edukacji	248
5.Funkcje szkoły ..	259
6.Niepowodzenia szkolne	264
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	266
Literatura	267

ROZDZIAŁ VIII GRUPA SPOŁECZNA 268

1.Pojęcie grupy ..	268
2.Klasyfikacja grup	271
3.Stosunki społeczne w grupie	276
4.Interakcje w grupie	279
5.Cechy grupy społecznej	280
6.Struktura grupy ..	286
7.Przynależność do grupy	288
8.Role społeczne a zachowanie jednostki w grupie	289
9.Pozycja społeczna w grupie	293
10. Przywódcy i podwładni	296
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	298
Literatura.....	298

ROZDZIAŁ IX RODZINA JAKO GRUPA SPOŁECZNA 300

1..Definicja rodziny	301
2....Funkcje rodziny	303
3.Cykle życia małżeńsko-rodzinnego	305
4.Struktura rodziny i wewnątrzrodzinne stosunki społeczne	307

5. Typologia małżeństwa i rodziny	308
6. Dezorganizacja rodziny	313
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	316
Literatura	317

ROZDZIAŁ X NAUCZYCIEL I KLASA SZKOLNA JAKO GRUPA SPOŁECZNA 318

1. Definicja klasy szkolnej jako grupy społecznej	319
2. Struktura klasy szkolnej	323
3. Stosunki społeczne i normy funkcjonujące w klasie szkolnej	328
4. Osobowość i role zawodowe nauczyciela w szkole	333
5. Autorytet nauczyciela w szkole	344
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	351
Literatura	351

ROZDZIAŁ XI STOSUNKI SPOŁECZNE \V GRUPACH RÓWIEŚNICZYCH 353

1. Istota tworzenia się grup rówieśniczych	353
2. Struktura i funkcje grupy rówieśniczej	357
3. Typologia grup rówieśniczych	363
3.1. Dziecięce grupy zabawowe	364
3.2. Paczki rówieśników	365
3.3. Kliki	366
3.4. Bandy i szajki	368
4. Patologia społeczna i ruchy młodzieżowe	370
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	376
Literatura	377

ROZDZIAŁ XII WYBRANE ZAGADNIENIA BADAWCZE W SOCJOLOGII 379

1. Przedmiot i cele badań	380
2. Problemy i hipotezy badawcze	382
3. Zmienne i wskaźniki	384
4. Dobór próby badań	387
5. Metody i techniki badań	390
5.1. Pojęcie metody badawczej	391
5.2. Typologia metod i technik badań	392
6. Metody badań socjologicznych	394
6.1. Metoda reprezentatywna w socjologii	396
6.2. Badania eksperymentalne	397
6.3. Metody badań terenowych	397
6.4. Techniki badań terenowych	398
6.4.1.. Obserwacje	398
6.4.2..... Wywiad	399
6.4.3. Kwestionariusz i jego konstrukcja	399
7. Procedura badawcza w socjologii	400
7.1. Podjęcie problematyki	401
7.2. Sformułowanie problemu	401
7.3. Uzasadnienie problemu	402
7.4. Analiza problemu	403
7.5. Opracowanie metod badań i narzędzi badawczych	404
7.6. Planowanie badań	405
7.7. Badania wstępne	406

7.8.Przeprowadzanie badań właściwych	406
7.9.Opracowanie wyników badania	407
7.10.Krytyczna analiza wyników	408
7.11.Synteza wyników	409
7.12.Pisemne opracowanie całości	409
Zagadnienia do powtórzenia i przemyślenia	410
Literatura.....	411
BIBLIOGRAFIA ...	413
SŁOWNIK WYBRANYCH POJĘĆ	435
Spis rysunków ...	473
Spis tabel	474